

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Compendium memorandorum vires naturales et commoda
comprehendens a Plinio data**

Duval, Robert

[Paris], zwischen 8. Mai und 20. Nov. 1500

Liber xxi [...]

[urn:nbn:de:bsz:31-293518](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-293518)

denariorum senum ex singulis generibus. Erui farine .xii. Hec tusa cribrataq; vino q̄tum possit excellenti: digeruntur in pastilos: victoriati pondere. Ex his singuli dantur vini mixti ex ciatis ternis
 Hac tiriaca magnus antiocus aduersus cuncta venena vsus tra ditur.

Iber: xxi. Agit principaliter de rebus odoriferis & aromaticis atq; earum cultura.

Ca.iiii. De rose cultu.

Rosa quibusdam annis magis odorata prouenit preterea locis magis siccis q̄ humidis odoratior. Seri nec pinguibus vult neq; ar gilosis locis neq; riguis. contēta raris. Proprieq; ruderatum agrū amat. Fodiuntur altius q̄ fruges: leuius q̄ vites. Tardissime proueniunt semine: quod in ipso est cortice sub ipso flore opertum. Ob id potius caule conciso inseruntur & ocelis radice vt arūdo. Omni recisione atq; vitione proficit. Translatione quoq; vt vitis optime ocissimeq; prouenit. Surculus quaternum digitorum longitudine aut amplius post vergiliarum occasum sata. Dein per fauonium translata pedalibus interuallis creboq; circumfossa. Quin precocem faciunt pedali circa radicē scrobe aqua calida infundūt: germinare incipientem.

Ca.v. De lilio & eius tinctura.

In vnguenti oleiq; vsu: folia nō spernunt. Nichil lilio fecundius: radice quinquagenos sepe emittente bulbos. Inuenta ratio inse rendi: mōstrificis hominū ingeniis. Colliguntur nāq; mense iulio arefcētes: liliaq; suspendūtur in fumo. Dein nudātibus se nodulis in fece nigri vini vel greci mense marcio macerātur: vt colorē accipiant. atq; ita in scrobibus serūtur heminis fecis circumfusi. Sic fiunt prepurea lilia. Mirūq; ita tingi aliquid vt nascatur infectū.

Ca.vi. De croco.

Adulteratur nichil eque. Probatio sinceri: impedita manu crepat. veluti fragile, humidū enī quod euenit adulteratione sedet. Altera probatio si manu plata ad ora leuiter faciem oculosq; mordeat. Et per se genus satiuū blandissimum. vulgo cum sit mediocre deliacō vocāt. Cirenaico viciū quod omni croco nigrius est. & celerrime marcescit. Optimum vbiunq; quod pinguisimū & breuius

capillis. Pessimum vero quod situm redolet. In licia anno septimo aut octauo transferri In locum subactum : atq; ita degenerans renouari. Herba est folio angusto pene in capillamenti modum. Sed vino mire congruit. precipue dulci tritū ad teatra replenda. Floret virgilarū occasu paucis diebus folio qui florem expellit. Viret bruma & colligitur. siccaturq; vmbra melius etiam hiberna. Carnosa & illi radix viuator q̄ ceteris. Gaudet calcari & atteri pede Pereundq; melius prouenit. & ideo iuxta semitas fontesq; letissimum.

Ca. vii. De floribus & odoramentis.

Odorato sapor vlli raro nō amarus. Et cōtrario dulcia raro odorata. Itaq; & vina odoratiora mustis. Siluestris magis omnia satius.

Quorūdam odor suauior e longinquo. propius admotus hebetatur. vt viole. rosa recens a lōginquo olet. sicca pprius. Omnis autem verno tpe acrior & matutinis. Quicquid ad meridianas dies vergit horas hebetat. Nouella quoq; vetustis minus odorata. Rosa & crocū odoratiora: cū serenis diebus leguntur. Et oīa in calidis magis q̄ in frigidis. Quarūdam tantū flos iocūdu relique partes ignaue vt viole rose. Aliqua arida diutius odorem continent. vt mellilotos. Quedā locum ipsum odoratiorem faciūt vt iris. Quin et arborem totam cuiuscunq; radices attingunt.

Ca. x. De ambrotano & eius cultu.

Ambrotanum iocundi odoris est & grauis. floret estate. flos aurei coloris. Vacuum sponte pronit. Cacumine suo se propagat.

Seritur autem semine magis q̄ radice aut furculo. Semine quoq; non absq; negotio plantarius transferuntur. Alsiosa enim admodum sunt. Et sole nimio leduntur. Sed vbi conualuere ritu vtis fruticant.

Ca. xi. De melliloto.

Mellilotos vbiq; nascitur. laudatissimum tamē in actica. Vbiq; vero recens nec candicans & croco q̄ similimū.

Ca. xix. De rosa & lilio medicine.

Vfus succi rosarum ad aures. oris vlcera ginginas; tonsilas gargarisatus. Stomachum vuluas: sedis vicia: capitis dolores. Flos somnum facit. Sanguinis inhibet excreationes. Stomachi dolores in vini ciatis tribus. Semē his crocinū optimum. nec anniculo vetustius. Et in vmbra siccatur. Nigrum inutile. Valet igni sacro non veteri. Naribus subductum caput purgat. Capita pota ventrem ac sanguinem sistunt. Aridis & expressis aliquis vsus. Diaplasmata fiunt ad sudores coerccendos ita vt a balneis inarescant corpora: dein frigida abluantur. Siluestris cum adipe vrsino a lopicias mirifice emendat.

Folia vitis stomachi: rosionibus: vitis uentris: & intestinoꝝ
& precordiis vtilissima vel ilita, Cibo quoq; modo condiuntur

Lilii radices impositae cum melle neruis precis medent. Con
tra lichenas: lepras: furfures in facie emendant. erugant corpora.

Folia in aceto cocta vulneribus imponuntur, si testium in melle
cum hostiano & farina tritici. Semen illinitur igni sacro. Flos & fo
lia vlcera vetustati.

Ca. xx. de nardo gallico croco & iri

Hidropicis valet per se vel cū absinthio. Sistit purgationes mu
lierum, Aduersus serpentis. ii. dragmis in vino succurrit. Inflationi
bus colli vel ex aqua vel ex vino.

Crocum cū melle non soluit. nulloq; dulci. facile autem vino aut
aqua. Asseruat cornea pixide. Stomachi exulcerationes: pectoris:
rerum: iocinerum pulmonum. vesicaruq; peculiariter. In flamatō
earum vehementer vtile. Item tussi & pleureticis. tollit & pruritus
urinam cit. Qui crocum prius biberint: crapulam non sentent.
Ebrietati eorum resistūt. Coronae quoq; ex eo mulcent ebrietatem.

Somnum facit. Caput leuiter mouet. venerem stimulat. Flos
eius igni sacro illinitur cum creta cimolia. optimum quod gustatū
saiuiam dentefq; inficit.

Iris ruffa melior q̄ candida. Infantibus eam circūligari salutare est
Deicientibus precipua est & tussientibus. tinearū ve vitio laboran
tibus instilari. Alum soluit duabus dragmis cum melle. Tussim
tormina. inflationes pota. lienes ex aceto. Contra serpentium &
neorum morsus. Contra canum morsus ex oleo imponitur. Sic &
neruorum doloribus. Lumbis & coxendicibus cum refina illini
tur. Naribus snbducta sternutamenta mouet. caputq; purgat.

Ca. xxi. de trifolio thimo hele
nio & ambrotano.

Animaduerto trifolii semē cuius minima sunt folia vtile esse ad cu
stodiendam mulierum cutis gratiam in facie ilitum

Cum aceto & melle thimus laterali dolori aut inter scapulas art
n thorace medetur. Item & precordiis. Que potio datur & in alic
natione mentis & melancolicis. Datur & comitialibus quos corre
ptos odor excitat thimi. Helenius ab helene lacrimis putatur na
tum. fauere creditur forme. Cutem mulierum in facie reliquoq; cor
pore nutrire incorruptam. Preterea putant vsu eius quandam datā
gratiam his. veneremq; consilari. Atribunt & hilaritatis effectū
eidem potio in vino. Illud predicatum ab omero q̄ eo tristitas om
nis aboleatur. Est autem succi predulcis. Traditio radicis eius pr

dest ieiunis. Est autem candidus intus & dulcis. Ambrotanum pdest quoquomodo algētib. Cōtra ictus serpētū bibif illiniturq; cū yno. Efficacissimū contra ea: quorū veneno tremores & frigus accidūt. & cōtra venena alia pota. Pellit & interra neorū mala. Ramus eius si subiciatur puluino: venerem stimulare dicitur. Efficacissimamq; esse herbam contra veneficia: quibus coitus impeditur omnia.

Ca. xxvi. de iacintho herba

Acinthus in gallia optime prouenit. Hoc ibi loco isginum i tingit Radix est bulbacea māgonicis venalibus pulcre nota: q̄ in yno dulci ilita: pubertatē coerces, & nō patitur erūpere.

Iber vicesimus secundus de aliis medicinis

Prologus actoris

Complese poterāt miraculū sui natura: atq; tellus reputā tium vel prioris tm̄ voluminis dotes. totq; genera herbarum vtilitati hoim̄ genita. Sed q̄to plura restant: tāto mirabiliora inuentu. Reliquorū potentia approbat nichil ab rerum natura sine aliqua occultiore causa gigni.

Ca. i. de fucantibus faciem

Mares etiam apud dacos corpora sua inscribūt. Britannorum cōiuges mirusq; toto corpore oblite quibusdam in sacris nude incedūt ethiopum colorem imitates.

Ca. vi. de coronis Inuehitq; in quorundā hominū negligē. Varietateq; & aculeos cur plantis natura dederit

Has latere apud nos minus quidē miror cernens negligi ea quoq; q̄ ad vilitudinē cōseruandā. cruciarusq; corporis ppulsandos: & mortē arcendā pertinent. Sed quis mores iure castiget? Addidere viuēdi p̄cia delitie luxusq;. Nūq; fuit cupido vite maior. nec Minor cura. Aliorū hanc operā esse credimus. ac ne mādato quidē nostro. & quo nil p̄bosius: viuim⁹ aliena fiducia Immo vero pleriq; in risu sumus: ista cōmētātes. atq; friuoli opis arguimur: magna q̄q; immēsi laboris solatia sperni: cū rerum natura quā certe nō de fuisse nobis docebitur: & inuisis quoq; herbis inseruisse remedia: Quippe cū medicinas dederit etiā aculeatis. In quibus p̄uidētā